

Powiatowy Bank Spółdzielczy
we Wrześni

**Informacja z zakresu
profilu ryzyka i poziomu kapitału**

Powiatowego Banku Spółdzielczego we Wrześni

według stanu na 31.12.2018 roku

I. Podmioty objęte informacją

Niniejsza informacja z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału dotyczy

Powiatowego Banku Spółdzielczego we Wrześni

Bank jest Uczestnikiem Systemu Ochrony SGB, którego głównym celem jest zapewnianie płynności i wypłacalności.

Z uczestnictwa w Systemie wynikają korzyści – między innymi dostęp do środków pomocowych w sytuacjach zagrożenia płynności lub wypłacalności, oraz obowiązki, do których należy m.in. stosowanie systemu limitów ustalonych w Systemie oraz poddawanie się działaniom prewencyjnym podejmowanym przez jednostkę zarządzającą Systemem.

Według stanu na dzień sprawozdawczy Bank nie posiadał udziałów w podmiotach zależnych nie objętych konsolidacją.

II. Cele i strategie zarządzania rodzajami ryzyka uznanymi przez Bank za istotne

1. Cele dla istotnych rodzajów ryzyka oraz sposób ich realizacji

Ryzyko kredytowe (w tym koncentracji, detalicznych ekspozycji kredytowych oraz ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie)

Celem strategicznym w zakresie **działalności kredytowej** jest budowa odpowiedniego do posiadanych funduszy własnych bezpiecznego portfela kredytowego, zapewniającego odpowiedni poziom dochodowości.

Cele strategiczne w zakresie ryzyka kredytowego obejmują:

- 1) wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem kredytowym zapewniającego stabilny rozwój optymalnego jakościowo portfela kredytowego;
- 2) utrzymywanie jakości portfela kredytowego Banku, wyrażonej udziałem kredytów zagrożonych¹ w kredytach ogółem na poziomie nie wyższym niż 3,3%,
- 3) utrzymanie pokrycia rezerwami celowymi i odpisami na odsetki należności zagrożonych² od podmiotów sektora niefinansowego i instytucji rządowych lub samorządowych na poziomie co najmniej 33%;
- 4) ograniczanie ryzyka utraty wartości aktywów, wynikającego z pozostałych (poza kredytami) aktywów Banku.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) stosowanie odpowiednich standardów zawartych w regulacjach kredytowych, w szczególności dotyczących oceny zdolności kredytowej klientów Banku oraz prowadzenia monitoringu kredytów;
- 2) ustanawianie skutecznych i adekwatnych do ponoszonego ryzyka zabezpieczeń spłaty kredytów, w szczególności weryfikacja ich wartości i płynności, zarówno podczas oceny wniosku kredytowego, jak i w ramach prowadzonego monitoringu, ograniczanie ryzyka prawnego w procesie ustanawiania zabezpieczeń;
- 3) inwestowanie nadwyżek zgromadzonych środków na lokatach w Banku Zrzeszającym lub za pośrednictwem Banku Zrzeszającego w innych instrumentach finansowych w ramach limitów ustanowionych przez System Ochrony SGB;
- 4) utrzymywanie w bilansie Banku tylko portfeli aktywów o charakterze bankowym³;

¹ Według wartości bilansowej brutto

² Według wartości bilansowej brutto

³ Aktywa o charakterze bankowym stanowią aktywa, nie wynikające z działalności handlowej (zgodnie z definicją zawartą w art.92 CRR)

- 5) utrzymywanie portfela kredytowego na poziomie nie wyższym niż 75% udziału w sumie bilansowej⁴.
- 6) dostarczanie Zarządowi Banku informacji o poziomie ryzyka kredytowego umożliwiających podejmowanie ostrożnościowych, zasadnych decyzji dotyczących działalności kredytowej Banku.

Cele strategiczne w zakresie **ryzyka koncentracji** obejmują:

- 1) utrzymywanie umiarkowanie zdywersyfikowanego portfela kredytowego w zakresie uwarunkowanym terenem działania Banku;
 - 2) bezwzględne przestrzeganie limitów dużych ekspozycji określonych w CRR;
1. Bank realizuje cele strategiczne poprzez:
- 1) angażowanie się Banku w branże, w których obsłudze Bank posiada wieloletnie doświadczenie oraz ustalanie limitów koncentracji w pojedyncze branże;
 - 2) ograniczenie łącznej kwoty dużych ekspozycji do poziomu 150% uznanego kapitału;
 - 3) ograniczanie ryzyka koncentracji w ten sam rodzaj zabezpieczenia poprzez opracowanie i stosowanie odpowiednich standardów postępowania dotyczących zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych.

Cele strategiczne w zakresie ryzyka związanego z udzielaniem **ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie** obejmują:

- 1) wdrożenie, weryfikację i aktualizację zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z ekspozycjami zabezpieczonymi hipotecznie, które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie;
- 2) prowadzenie działalności w zakresie związanym z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie mającej na celu utrzymanie zaangażowania na bezpiecznym poziomie;
- 3) utrzymywanie udziału portfela kredytów zagrożonych zabezpieczonych hipotecznie na poziomie nie wyższym niż 2,50% wartości całego portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie;
- 4) zaangażowanie się w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie maksymalnie do 75% ich udziału w portfelu kredytowym.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) udzielanie kredytów zabezpieczonych hipotecznie tym klientom detalicznym, w przypadku których poziom relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i innych niż kredytowe zobowiązań finansowych do dochodów tych klientów (wskaźnik DtI⁵) nie przekracza poziomów określonych w instrukcji;
- 2) stosowanie limitów LtV⁶ na maksymalnym poziomie określonym i zatwierdzonym przez Zarząd Powiatowego Banku Spółdzielczego we Wrześni w *Polityce zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie*;
- 3) kierowanie oferty ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie głównie do klientów detalicznych, preferowanie zabezpieczeń hipotecznych w postaci nieruchomości mieszkalnych, stosowanie maksymalnego okresu kredytowania 30 lat;
- 4) stosowanie ostrożnego podejścia do wycen nieruchomości, m.in. poprzez:
 - a) dokonanie weryfikacji wycen przez pracowników posiadających odpowiednie

⁴ Definicja portfela kredytowego została określona w zasadach zarządzania ryzykiem kredytowym

⁵ Definicja wskaźnika DtI znajduje się w procedurze szczegółowej dotyczącej zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych.

⁶ Sposób obliczania wskaźnika LtV został szczegółowo opisany w procedurze szczegółowej dotyczącej zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.

przeszkolenie;

- b) zlecenie ponownych wycen, jeżeli w ocenie Banku wartość nieruchomości obniżyła się o 10% i jeżeli zabezpieczenia ekspozycji Banku na tej nieruchomości pomniejszają podstawę naliczania rezerw celowych i odpisów aktualizujących dotyczących odsetek.

Cele strategiczne w zakresie ryzyka **detalicznych ekspozycji kredytowych** obejmują:

- 1) wdrożenie, weryfikacje i aktualizacje zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z detalicznymi ekspozycjami kredytowymi, które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania detalicznymi ekspozycjami kredytowymi;
- 2) prowadzenie działalności w zakresie związanym z udzielaniem detalicznych ekspozycji kredytowych mającej na celu utrzymanie zaangażowania na nieistotnym poziomie;
- 3) utrzymywanie udziału portfela detalicznych ekspozycji zagrożonych na poziomie nie wyższym od 5% całego portfela detalicznych ekspozycji kredytowych.
- 4) zaangażowanie się w detaliczne ekspozycje kredytowe maksymalnie do 10% ich udziału w portfelu kredytowym.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) przyjęcie maksymalnego okresu kredytowania dla detalicznych ekspozycji kredytowych na 10 lat;
- 2) udzielanie kredytów detalicznych tym klientom, w przypadku których poziom relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i innych niż kredytowe zobowiązań finansowych do dochodów tych klientów (wskaźnik Dtl⁷) nie przekracza:

<i>Warunki</i>			
<i>dochód netto wnioskodawcy PWP – przeciętne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw</i>	<i>okres kredytowania</i>	<i>miejsce zamieszkania -wieś -małe miasto <= 50 tys. -duże miasto > 50 tys.</i>	<i>Maksymalny poziom Dtl nie więcej niż</i>
dochód ≤ PWP	okres ≤ 1 rok	wieś	50%
		małe miasto	
		duże miasto	
	1 rok < okres ≤ 5 lat	wieś	
		małe miasto	
		duże miasto	
	okres > 5 lat	wieś	
		małe miasto	
		duże miasto	
dochód > PWP	okres ≤ 1 rok	wieś	65%
		małe miasto	
		duże miasto	
	1 rok < okres ≤ 5 lat	wieś	
		małe miasto	
		duże miasto	
	okres > 5 lat	wieś	
		małe miasto	
		duże miasto	

- 3) kierowanie oferty kredytów detalicznych głównie do klientów uzyskujących stabilne dochody, współpracujących z bankiem oraz nowych, zatrudnionych w branżach o niskim ryzyku kredytowym (odpornym na zmiany sytuacji ogólnogospodarczej w kraju).

⁷ Definicja wskaźnika Dtl znajduje się w procedurze szczegółowej dotyczącej zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych.

Ryzyko operacyjne

1. Cele strategiczne w zakresie ryzyka operacyjnego obejmują:
 - 1) optymalizację efektywności gospodarowania poprzez zapobieganie i minimalizowanie strat operacyjnych oraz wyeliminowanie przyczyn ich powstawania;
 - 2) racjonalizację kosztów;
 - 3) zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Banku na zdarzenia od niego niezależne;
 - 4) automatyzację procesów realizowanych w Banku, pozwalającą w sposób bezpieczny zredukować ryzyko wynikające z błędów ludzkich;
 - 5) wdrożenie efektywnej struktury zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym określenie ról i odpowiedzialności w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym.
2. Bank realizuje cele strategiczne poprzez opracowanie i wdrożenie:
 - 1) systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, adekwatnego do profilu ryzyka Banku;
 - 2) systemu zarządzania zasobami ludzkimi, który pozwala na stworzenie kultury organizacyjnej wspierającej efektywne zarządzanie ryzykiem operacyjnym;
 - 3) skutecznego systemu kontroli wewnętrznej pozwalającego na monitorowanie i korygowanie wykrytych nieprawidłowości (w szczególności w obszarach najbardziej narażonych na ryzyko);
 - 4) odpowiednich warunków technicznych (w tym technologicznych) wspierających w sposób bezpieczny działalność Banku i przetwarzane przez niego informacje;
 - 5) procedur opisujących istniejące w Banku procesy, które regularnie są dostosowywane do zmieniających warunków otoczenia wewnętrznego i zewnętrznego;
 - 6) planów awaryjnych i planów zachowania ciągłości działania Banku.

Ryzyko płynności

1. Cele strategiczne w zakresie ryzyka płynności obejmują:
 - 1) zapewnienie finansowania aktywów i terminowego wykonywania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty;
 - 2) zapobieganie powstania sytuacji kryzysowej, zwłaszcza z powodu czynników wewnątrzbankowych oraz posiadanie aktualnego i skutecznego planu awaryjnego na wypadek wystąpienia takiej sytuacji;
 - 3) utrzymywanie przez Bank aktywów nieobciążonych na minimalnym poziomie stanowiącym zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni.
2. Bank realizuje cele strategiczne poprzez:
 - 1) realizowanie strategii finansowania, o której mowa w ust.3;
 - 2) pozyskiwanie depozytów o możliwie długich terminach wymagalności, tak aby Bank mógł otwierać po stronie aktywnej pozycje o dłuższym horyzoncie czasowym;
 - 3) utrzymywanie na bezpiecznym poziomie nadzorczych miar płynności;
 - 4) utrzymywanie wymogu pokrycia płynności (wskaźnika LCR) oraz stabilnego finansowania (wskaźnika NSFR) na wymaganym przepisami⁸ poziomie;
 - 5) finansowanie na bezpiecznym poziomie kredytów⁹ powiększonych o majątek trwały przez depozyty powiększone o fundusze własne;
 - 6) utrzymywanie płynnościowej struktury bilansu¹⁰ na poziomie zapewniającym

⁸ Zgodnie z Umową Systemu Ochrony;

⁹ Wartość kredytów obliczona jako: kwota nominalna kapitału kredytu (dla kredytów w rachunkach bieżących jest to kwota wykorzystanego kapitału) minus nierozliczona prowizja minus rezerwa celowa

¹⁰ Wyznaczonej w oparciu o zestawienie luki płynności, o którym mowa w obowiązującej w Banku instrukcji zarządzania ryzykiem płynności.

- występowanie nadwyżki skumulowanych aktywów¹¹ nad skumulowanymi pasywami¹² w okresie do 1 roku oraz nadwyżki skumulowanych pasywów nad skumulowanymi aktywami w okresie powyżej 1 roku¹³;
- 7) zapewnienie globalnej wypłacalności Banku, oznaczającej posiadanie skumulowanej luki płynności¹⁴ (bez uwzględnienia zobowiązań pozabilansowych udzielonych i otrzymanych) na poziomie nieujemnym;
 - 8) dywersyfikacja źródeł finansowania poprzez ograniczanie udziału środków dużych deponentów w bazie depozytowej;
 - 9) dążenie do podnoszenia stabilności źródeł finansowania głównie poprzez pozyskiwanie środków od gospodarstw domowych po akceptowalnej cenie oraz poprzez wydłużanie terminów wymagalności;
 - 10) identyfikacja wszelkich zagrożeń związanych z ryzykiem utraty płynności w zależności od stwierdzonego charakteru zagrożenia postępowanie według procedur awaryjnych określonych w obowiązującej w Banku instrukcji zarządzania ryzykiem płynności.
3. Bank przyjmuje następującą strategię finansowania:
- 1) głównym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty podmiotów niefinansowych i instytucji rządowych oraz samorządowych, ich łączna kwota powinna stanowić co najmniej 80% pasywów ogółem;
 - 2) Bank posiada i aktualizuje w okresach rocznych plan pozyskiwania i utrzymywania środków obcych stabilnych;
 - 3) Bank dostosowuje skalę działania do możliwości zapewnienia stabilnego finansowania;
 - 4) Bank zakłada możliwość pozyskiwania dodatkowych środków z Banku Zrzeszającego na zasadach i w zakresie możliwości Banku Zrzeszającego;
 - 5) w sytuacji awaryjnej, dodatkowym źródłem finansowania mogą być środki uzyskane w ramach Minimum Depozytowego lub Funduszu Pomocowego na zasadach określonych w Umowie Systemu Ochrony SGB.

Ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym

Cele strategiczne w zakresie ryzyka stopy procentowej obejmują:

- 1) optymalizację wyniku odsetkowego w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych;
- 2) ograniczanie negatywnego wpływu zmian stóp procentowych poprzez doskonalenie narzędzi pomiaru i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych;
- 3) utrzymywanie poziomu ryzyka w ramach ustanowionych limitów opisanych w wewnętrznej procedurze dotyczącej zasad zarządzania ryzykiem stopy procentowej, lecz nie więcej niż 30% annualizowanego wyniku odsetkowego dla ryzyka przeszacowania oraz 6% annualizowanego wyniku odsetkowego dla ryzyka bazowego.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) ograniczenie ryzyka stopy procentowej tylko do portfela bankowego i tylko do pozycji wynikających z produktów bilansowych;
- 2) zmniejszanie ryzyka bazowego poprzez:
 - a) stosowanie dla produktów klientów stóp bazowych w postaci stawek

¹¹ Wraz ze zobowiązaniami pozabilansowymi otrzymanymi.

¹² Wraz ze zobowiązaniami pozabilansowymi udzielonymi.

¹³ Kumulując aktywa i pasywa począwszy od ostatniego przedziału.

¹⁴ O której mowa w obowiązującej w Banku instrukcji zarządzania ryzykiem płynności.

- własnych Banku (w zakresie przewidzianym w przepisach prawa) - zwłaszcza dla aktywów wrażliwych,
- b) oferowanie klientom produktów depozytowych, których oprocentowanie uzależnione byłoby od stawek rynkowych (stóp rynku międzybankowego);
 - 3) dążenie do wypracowania jak największych przychodów pozaodsetkowych.

Ryzyko walutowe

Cele strategiczne w zakresie działalności walutowej obejmują:

- 1) obsługę klientów Banku w zakresie posiadanych uprawnień walutowych;
- 2) zapewnienie klientom Banku kompleksowej obsługi w zakresie prowadzenia rachunków walutowych bieżących, obsługi kasowej, realizacji przelewów otrzymywanych i wysyłanych za granicę oraz wykonywania innych czynności obrotu dewizowego za pośrednictwem Banku Zrzeszającego;
- 3) minimalizowanie ryzyka walutowego.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) dążenie do utrzymania domkniętych indywidualnych pozycji walutowych, tak aby pozycja walutowa całkowita nie przekroczyła 2% funduszy własnych Banku;
- 2) prowadzenie transakcji wymiany walut z Bankiem Zrzeszającym polegających na zagospodarowaniu nadwyżek środków walutowych oraz domykaniu otwartych pozycji walutowych Banku; transakcje walutowe nie mają charakteru spekulacyjnego;
- 3) utrzymywanie poziomu aktywów płynnych w walutach obcych które zaspokoją wpływy netto w danej walucie obcej;
- 4) podnoszenie kwalifikacji kadry oraz ścisłą współpracę w tym zakresie z Bankiem Zrzeszającym;
- 5) niedokonywanie transakcji w walutach niewymienialnych.

Ryzyko kapitałowe

1. Bank zobowiązany jest do utrzymywania:
 - 1) kapitału założycielskiego w wysokości nie niższej niż równowartość 1.000.000 euro, przeliczonej według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego w dniu sprawozdawczym;
 - 2) sumy funduszy własnych na poziomie nie niższym niż wyższa z następujących wartości:
 - a) kapitał regulacyjny,
 - b) kapitał wewnętrzny;
 - 3) współczynników kapitałowych na poziomie co najmniej:
 - a) współczynnik kapitału podstawowego Tier I – 4,5%;
 - b) współczynnik kapitału Tier I – 6%;
 - c) łączny współczynnik kapitałowy – 8%.
2. Po uwzględnieniu buforu kapitałowego: zabezpieczającego i ryzyka systemowego a także dodatkowego bufora dla łącznego współczynnika kapitałowego, Bank powinien posiadać współczynniki kapitałowe, o których mowa w ust.1 na poziomie co najmniej:
 - 1) współczynnik kapitału podstawowego Tier I w 2018 r. – 9,375%, od 2019 r. – 10%;
 - 2) współczynnik kapitału Tier I w 2018 r. – 10,875%, od 2019 r. – 11,50%;
 - 3) łączny współczynnik kapitałowy w 2018 r. – 13,875%, od 2019 r. – 14%.
3. W przypadku nie spełnienia współczynników kapitałowych powiększonych o bufor zabezpieczający, antycykliczny oraz ryzyka systemowego, Bank przygotowuje plan ochrony kapitału, który przedstawia Komisji Nadzoru Finansowego w terminie 5 dni roboczych od dnia, w którym stwierdził, że nie spełnia tego wymogu.
4. Plan ochrony kapitału obejmuje:
 - 1) przewidywane przychody i wydatki oraz prognozowany bilans;

- 2) środki mające na celu podwyższenie współczynników kapitałowych;
- 3) plan podwyższenia funduszy własnych w celu podwyższenia współczynników kapitałowych do wymaganego poziomu i przewidywany okres, w jakim to nastąpi.

Długoterminowe cele kapitałowe Banku:

- 1) dążenie do zapewnienia odpowiedniej struktury oraz systematycznego wzrostu funduszy własnych, adekwatnych do skali i rodzaju prowadzonej działalności;
- 2) ograniczenie wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko do rodzajów ryzyka przewidzianych przez przepisy prawa przy założeniu braku prowadzenia działalności handlowej;
- 3) posiadanie minimalnej wielkości łącznego współczynnika kapitałowego na poziomie, o którym mowa w §4 ust.2 pkt 3) i ust. 3;
- 4) posiadanie minimalnej wielkości współczynnika kapitału Tier I na poziomie o którym mowa w §4 ust.2 pkt 2) i ust. 3;
- 5) posiadanie minimalnej wielkości współczynnika kapitału podstawowego Tier I na poziomie o którym mowa w §4 ust.2 pkt 1);
- 6) obciążenie kapitałem wewnętrznym funduszy własnych na maksymalnym poziomie 84%, tym samym posiadanie wewnętrznego współczynnika kapitałowego na minimalnym poziomie 9,50%;
- 7) dążenie do takiej struktury funduszy Tier I, aby kapitał rezerwowy stanowił minimum 80% funduszy Tier I;
- 8) dywersyfikacja funduszu udziałowego poprzez ograniczenie pakietów udziałów jednego członka do 5% funduszu udziałowego; zwiększenie pakietu udziałów powyżej 5% funduszu udziałowego wymaga zgody Spółdzielni;
- 9) przekazywanie na fundusze własne minimum 80% nadwyżki bilansowej;
- 10) posiadanie zaangażowania kapitałowego w kapitał zakładowy (akcyjny) Banku Zrzeszającego na poziomie minimum 0,50% sumy bilansowej Banku;
- 11) ograniczenie jednostkowego zaangażowania kapitałowego w instytucjach finansowych, bankach krajowych, zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji w taki sposób, aby umniejszenie funduszy własnych Banku z tego tytułu nie stanowiło zagrożenia dla celów określonych w pkt 3),4) i 5).
- 12) nie angażowanie się kapitałowe w podmioty będące Uczestnikami Systemu Ochrony, za wyjątkiem Banku Zrzeszającego.
- 13) utrzymywanie funduszy własnych i zobowiązań podlegających umorzeniu lub konwersji w wysokości równej co najmniej poziomowi MREL.

Ryzyko braku zgodności

Cele strategiczne w zakresie ryzyka braku zgodności obejmują:

- 1) zapewnienie działania Banku zgodnego z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz standardami rynkowymi;
- 2) zapewnienie zgodności regulacji wewnętrznych Banku z przepisami zewnętrznymi;
- 3) dążenie i dbałość o:
 - a) wizerunek zewnętrzny Banku rozumianego jako instytucja zaufania publicznego,
 - b) pozytywny odbiór Banku przez klientów,
 - c) przejrzystość działań Banku wobec klientów,
 - d) stworzenie kadry pracowniczej identyfikującej się z Bankiem, dobrze zorganizowanej wewnętrznie dla realizacji wspólnych celów wytyczonych przez Bank.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) identyfikację, ocenę, kontrolę, monitorowanie i raportowanie w zakresie ryzyka braku zgodności;

- 2) projektowanie i wprowadzenie bazujących na ocenie ryzyka braku zgodności mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności;
- 3) sprawne i skuteczne podejmowanie działań naprawczych w sytuacji zidentyfikowania braku zgodności;
- 4) systematyczne podnoszenie kompetencji Stanowiska ds. zgodności.

2. Organizacja procesu zarządzania ryzykiem

1. Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej jest zorganizowany na trzech niezależnych poziomach:
 - 1) na pierwszy poziom składa się zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku;
 - 2) na drugi poziom składa się:
 - a) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, na które składa się: identyfikacja, pomiar lub szacowanie, kontrola, monitorowanie oraz sprawozdawanie ryzyka,
 - b) działalność Stanowiska ds. Zgodności;
 - 3) na trzeci poziom składa się działalność komórki audytu wewnętrznego, przy czym w związku z uczestnictwem Banku w Systemie Ochrony, tę działalność wykonuje Spółdzielnia.
2. Zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie jest niezależne od zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie.
3. Zgodnie z obowiązującą w Banku strukturą organizacyjną, w ramach poziomu wymienionego w ust. 1:
 - 1) pkt 1) funkcjonują następujące komórki organizacyjne i stanowiska:
 - a) osoby zajmujące się zarządzaniem „wolnymi środkami” działające w ramach Wydziału Finansowego;
 - b) Oddziały;
 - 2) pkt 2) lit. a) funkcjonują następujące komórki organizacyjne i stanowiska:
 - a) Zespół Analiz i Ryzyka;
 - b) Zespół Monitoringu i Windykacji;
 - 3) pkt 2) lit. b) funkcjonuje Stanowisko ds. Zgodności.
4. Pracownicy/komórki organizacyjne odpowiedzialne za zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie, w zakresie o którym mowa w lit. a) wykonują zadania związane z identyfikacją, pomiarem lub szacowaniem, kontrolą, monitorowaniem oraz sprawozdawaniem każdego istotnego ryzyka.

Rada Nadzorcza w systemie zarządzania ryzykiem sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzykiem braku zgodności oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność.

Zarząd w systemie zarządzania ryzykiem projektuje, wprowadza oraz zapewnia działanie, spójnego ze strategią zarządzania Bankiem, systemu zarządzania ryzykiem.

Zarządzanie ryzykiem w Banku realizowane jest przez poszczególnych członków Zarządu w ramach przypisanych im obowiązków przy czym nadzór drugim poziomem zarządzania przypisany jest Prezesowi Zarządu.

3. Metody pomiaru poszczególnych rodzajów ryzyka, stosowane limity ograniczające ryzyko, polityka stosowanych zabezpieczeń ograniczających ryzyko, opis innych metod ograniczania ryzyka stosowanych w Banku

1) Ryzyko kredytowe

Pomiar ryzyka kredytowego Bank dzieli na dwa poziomy:

- a) indywidualny
- b) portfelowy,

w ramach których ryzyko jest mierzone odpowiednio poprzez:

- a) wycenę każdej ekspozycji i tworzenie rezerw celowych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków poprzez utworzenie rezerw celowych dla ekspozycji zaliczonych do wyższej niż „normalna” kategorii ryzyka
- b) dla portfela kredytowego:
 - ocenę struktury podmiotowej, rodzajowej i jakościowej portfela kredytowego,
 - ocenę poziomu wskaźnika kredytów zagrożonych, badanie udziału portfeli kredytów zagrożonych w podportfelach kredytowych,
 - ocenę wielkości salda rezerw celowych w porównaniu wielkością wyniku na działalności bankowej i wielkością wyniku finansowego Banku,
 - ocenę stopnia pokrycia rezerwami celowymi kredytów zagrożonych,
 - ocenę wartości odzysku z zabezpieczeń oraz poziomu pokrycia kredytów zabezpieczeniami,
 - monitorowania kredytów, ich struktury, czynników ryzyka,
 - analizę ryzyka wynikającego z zaangażowań wobec podmiotów, o których mowa w art. 79a ustawy Prawo bankowe,
 - analizę ryzyka kredytowego z tytułu koncentracji,
 - ocenę skali stosowanych odstępstw od warunków kredytowania i ich wpływu na ryzyko,
 - przeprowadzaniu testów warunków skrajnych.

Bank ogranicza ryzyko kredytowe poprzez:

- prowadzenie odpowiedniej polityki kredytowej, w tym standardów kredytowych dotyczących oceny zdolności kredytowej,
- stosowanie zabezpieczeń spłaty kredytów,
- stosowanie systemu limitów,
- posiadanie, aktualizowanie i testowanie awaryjnych planów kredytowych

W obszarze ryzyka kredytowego Bank stosuje następujące limity:

Rodzaj limitu	wartość
Kredyty i pożyczki zagrożone (brutto) w portfelu kredytowym (brutto)	3,30%
Wskaźnik pokrycia należności zagrożonych rezerwami celowymi (wg wartości brutto)	min 33%
Udział kredytów i pożyczek udzielonych dla przedsiębiorstw i spółek prywatnych oraz spółdzielni w portfelu kredytowym	20%
Udział kredytów i pożyczek udzielonych dla rolników indywidualnych w portfelu kredytowym	70%
Udział kredytów i pożyczek udzielonych dla przedsiębiorstw indywidualnych w portfelu kredytowym	30%
Udział kredytów i pożyczek udzielonych dla osób prywatnych w portfelu kredytowym	30%

Udział kredytów i pożyczek udzielonych dla instytucji niekomercyjnych dział. na rzecz gosp. domowych w portfelu kredytowym	5%
Udział kredytów i pożyczek udzielonych dla podmiotów samorządowych w portfelu kredytowym	15%
Udział kredytów i pożyczek udzielonych dla podmiotów finansowych w portfelu kredytowym	15%
Kredyty w rachunku bieżącym w portfelu kredytowym	15%
Kredyty w ROR w portfelu kredytowym	10%
Kredyty gotówkowe w portfelu kredytowym	5%
Kredyty obrotowe w portfelu kredytowym	25%
Kredyty inwestycyjne w portfelu kredytowym	70%
Kredyty na nieruchomości mieszkaniowe w portfelu kredytowym	30%
Kredyty pozostałe w portfelu kredytowym	10%
Kredyty preferencyjne z dopłatami ARiMR w portfelu kredytowym	50%
Udział portfela kredytów w sumie bilansowej	80%
Udział portfela kredytowego w depozytach	80%
Udział portfela kredytowego w funduszach własnych	1000%
udział kredytów z odstępstwami od obowiązujących zasad kredytowania w portfelu kredytowym	45%
udział kredytów zagrożonych z odstępstwami od obowiązujących zasad kredytowania w portfelu kredytowym	3%
Udział branży rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo w zaangażowaniu branżowym ogółem	80%
Udział branży przetwórstwo przemysłowe w zaangażowaniu branżowym ogółem	10%
Udział branży budownictwo w zaangażowaniu branżowym ogółem	15%
Udział branży handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych w zaangażowaniu branżowym ogółem	15%
Udział branży administracja publiczna i obrona narodowa w zaangażowaniu branżowym ogółem	20%
Udział zabezpieczenia w formie hipoteki na nieruchomości pozostałej w portfelu kredytów zabezpieczonych ogółem	60%
Udział zabezpieczenia w formie hipoteki na nieruchomości mieszkalnej w portfelu kredytów zabezpieczonych ogółem	20%
Udział zabezpieczenia w formie hipoteki na nieruchomości komercyjnej w portfelu kredytów zabezpieczonych ogółem	25%
Udział zabezpieczenia w formie weksła własnego i poręczenia wekslowego w portfelu kredytów zabezpieczonych ogółem	25%
Udział zabezpieczenia w formie poręczenia wg prawa cywilnego w portfelu kredytów zabezpieczonych ogółem	15%
Udział zabezpieczenia w formie zastawu rejestrowego w portfelu kredytów zabezpieczonych ogółem	4%
Udział zabezpieczenia w formie przewłaszczenia na zabezpieczenie w portfelu kredytów zabezpieczonych ogółem	4%
Ekspozycje członków Rady Nadzorczej, członków Zarządu, pracowników zajmujących kierownicze stanowiska, podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie z członkiem Rady Nadzorczej, członkiem Zarząd, pracownikiem zajmującym kierownicze stanowisko w funduszach podstawowych	25%
Indywidualnie istotne ekspozycje kredytowe, (ekspozycja kredytowa o wartości przekraczającej równowartość 5% funduszy własnych banku lub 3 mln euro) w uznanym kapitale	100%

Wysokie ekspozycje - (całkowite zaangażowanie > 20% funduszy własnych wobec jednego podmiotu lub podm.pow.kapitałowo) w uznanym kapitale	80%
Duże ekspozycje - (całkowite zaangażowanie > 10% funduszy własnych wobec jednego podmiotu lub podm.pow.kapitałowo) w uznanym kapitale	150%
EKZH pozostałe (nie finansujące nieruchomości) w portfelu EKZH	50,00%
EKZH w portfelu kredytowym	75,00%
EKZH o okresie kredytowania powyżej 10 lat w portfelu EKZH	80,00%
EKZH zabezpieczone hipoteką mieszkalną w portfelu EKZH	35,00%
EKZH zabezpieczone hipoteką komercyjną w portfelu EKZH	25,00%
EKZH zabezpieczone hipoteką pozostałą w portfelu EKZH	85,00%
EKZH dla których kredytobiorcą jest podmiot z branży budowlanej lub branży obsługującej rynek nieruchomości (w tym deweloper) w portfelu EKZH	20,00%
EKZH dla wskaźnika Dtl powyżej 50% w portfelu EKZH	10,00%
EKZH zagrożone w portfelu EKZH	2,50%
DEK zagrożone w portfelu DEK	5%
DEK w obligu kredytowym	10%
DEK gotówkowe w portfelu DEK w portfelu DEK	80%
DEK w ROR w portfelu DEK	35%
DEK pozostałe w portfelu DEK	35%
DEK, dla których wskaźnik Dtl jest wyższy od 50% w portfelu DEK	20%
DEK udzielone na warunkach niestandardowych w portfelu DEK	10%
DEK niezabezpieczone w portfelu DEK	5%

2) Ryzyko operacyjne

Pomiar ryzyka operacyjnego odbywa się z dwóch punktów widzenia:

- na podstawie incydentów/zdarzeń operacyjnych, które miały miejsce
- na podstawie oceny zdarzeń, które mogą zaistnieć/zdarzeń potencjalnych, w oparciu o:

- „mapę ryzyka operacyjnego”,
- testy warunków skrajnych,
- Kluczowe Wskaźniki Ryzyka,
- samoocenę ryzyka,

Bank ogranicza ryzyko operacyjne poprzez:

- wdrożenie regulacji wewnętrznych opisujących realizowane w Banku procesy, systemy i oferowane Klientom produkty,
- wydawanie rekomendacji lub zaleceń, które pozwalają na zminimalizowanie ryzyka,
- stosowanie mechanizmów kontrolnych (m.in. wprowadzenie w Banku systemu zatwierdzania/akceptacji „na drugą rękę”, regularne przeprowadzanie kontroli wewnętrznych),
- transferowanie ryzyka,
- stosowanie planów ciągłości działania.

W obszarze ryzyka operacyjnego Bank stosuje następujące limity:

<i>Rodzaj limitu</i>	<i>wartość</i>
Liczba pracowników przyjętych w badanym kwartale do całkowitej liczby pracowników	Max 10%
Liczba pracowników odchodzących z pracy w badanym kwartale do całkowitej liczby pracowników	Max 10%
Liczba rachunków na koniec miesiąca - ogółem	Min 10 000 szt.

Liczba klientów na koniec miesiąca	Min 10 000 szt.
Liczba operacji powyżej kwoty wysokiej w badanym okresie (kwartalnie)	Max 1 400 szt.
Liczba różnic kasowych w kwartale w stosunku do pracowników obsługi kasowej (nadwyżki, niedobory kasowe)	Max 12szt
Liczba nowych umów kredytowych (w miesiącu) do ilości pracowników kredytowych	< 8-22> szt.
Liczba nowych umów depozytowych (w miesiącu) w stosunku do pracowników depozytowych	<18-45> szt.
Liczba korekt księgowych na koniec badanego kwartału do ilości wykonanych operacji księgowych w badanym kwartale	Max 5%
Czas niedostępności bankomatów w badanym kwartale w stosunku do liczby godzin w kwartale	Max 33%
Czas niedostępności serwerów w badanym kwartale do ilości godzin w badanym okresie	Max 5%
Ilość wykrytych wirusów (kwartalnie)	Max 5 szt.
Czas niedostępności do usługi Internetbanking w badanym kwartale do liczby godzin w badanym okresie	Max 5%
Liczba oszukańczych transakcji(zewnętrznych) - w badanym kwartale	Max 5 szt.
Liczba aktów wandalizmu (badanym okresie kwartale)	Max 3 szt.

3) Ryzyko płynności (opisane również szerzej w części XIII)

Bank zarządza, w tym mierzy ryzyko płynności w trzech horyzontach czasowych:

- a) płynności dziennej,
- b) płynności krótkoterminowej (do 30 dni) – stosując przepływy pieniężne,
- c) płynności strukturalnej (wynikającej z wszystkich aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych, w tym płynności średnio- i długoterminowej) – stosując:
 - ocenę stabilności źródeł finansowania działalności Banku, w tym zwłaszcza depozytów (m.in. ustalenie poziomu osadu, uzależnienie od finansowania dużych deponentów, osób wewnętrznych, jednostek samorządu terytorialnego),
 - zestawienie urealnionych terminów płatności aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych – Lukę płynności,
 - analizę wskaźników płynnościowych,
 - ocenę poziomu aktywów płynnych,
 - testy warunków skrajnych.

Bank ogranicza ryzyko płynności poprzez:

- a) stosowanie systemu limitów,
- b) monitorowanie i reagowanie na sygnały wczesnego ostrzegania,
- c) utrzymywanie aktywów nieobciążonych zabezpieczających sytuację kryzysową w określonym „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni,
- d) posiadanie, aktualizowanie i testowanie awaryjnych planów płynności.

W obszarze ryzyka płynności Bank stosuje następujące limity:

Wyszczególnienie	Limit
Wskaźniki płynności	
Wskaźnik płynności bieżącej do 7 dni	min 0,60
Wskaźnik płynności krótkoterminowej do 1 miesiąca	min 1
Wskaźnik płynności do 3 miesięcy	min 1
Wskaźnik płynności do 6 miesięcy	min 1
Wskaźnik płynności do 1 roku	min 1
Wskaźnik płynności do 2 lat	max 1

Wskaźnik płynności do 5 lat	max 1
Wskaźnik płynności do 10 lat	max 1
Wskaźnik płynności do 20 lat	max 1
Wskaźnik płynności powyżej 20 lat	max 1
Wskaźniki zabezpieczenia płynności	
Aktywa płynne / Aktywa ogółem [%]	min 10
Aktywa płynne / Depozyty niestabilne (ponad osad) [%]	min 100
Aktywa płynne / Zobowiązania pozabilansowe udzielone [%]	min 100
Kredyty ¹⁵ / Aktywa ogółem [%]	max 70
Zobowiązania pozabilansowe udzielone / Aktywa ogółem [%]	max 10
Wskaźniki stabilności bazy depozytowej Banku	
Depozyty stabilne / Aktywa ogółem [%]	min 50
Depozyty niestabilne / Aktywa ogółem [%]	max 30
Procentowy udział największych deponentów w depozytach klientów ogółem [%]	max 20
Zobowiązania wobec sektora finansowego / Aktywa ogółem [%]	max 10
Kredyty i pożyczki otrzymane od sektora finansowego / Aktywa ogółem [%]	max 10
Wskaźniki finansowania aktywów	
Depozyty od banków / Aktywa ogółem [%]	max 10
Depozyty / Kredyty, skupione wierzytelności i zrealizowane gwarancje ogółem wg wartości brutto ¹⁶ [%]	min 100
Depozyty / Kredyty, skupione wierzytelności i zrealizowane gwarancje ogółem wg wartości brutto ¹⁷ i zobowiązania pozabilansowe udzielone [%]	min 95
Depozyty stabilne / Kredyty, skupione wierzytelności i zrealizowane gwarancje ogółem wg wartości brutto ¹⁸ [%]	min 75
Depozyty stabilne / Kredyty, skupione wierzytelności i zrealizowane gwarancje ogółem wg wartości brutto ¹⁹ i zob. pozabilansowe udzielone [%]	min 70
Aktywa trwałe netto / Fundusze własne [%]	max 45
Wskaźniki finansowania aktywów długoterminowych	
Depozyty stabilne (50% ich wartości) + Fundusze własne / Należności z tytułu kredytów, skup. wierz. i realiz. gwarancji o terminie zapadalności powyżej 5 lat [%]	min 100
Należności z tytułu kredytów, skup. wierz. i realiz. gwarancji o terminie zapadalności powyżej 5 lat / Kredyty, skupione wierzytelności i zrealizowane gwarancje ogółem wg wartości brutto [%]	max 65

- wynikające z Uchwały nr 386/2008 KNF z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności:

¹⁵ Wartość kredytów obliczona jako: wartość brutto pomniejszona o rezerwy celowe i odpisy na odsetki

¹⁶ Wartość kredytów obliczona jako: wartość brutto pomniejszona o rezerwy celowe i odpisy na odsetki

¹⁷ J.w.

¹⁸ J.w.

¹⁹ J.w.

Wyszczególnienie	Limit wewnętrzny
Współczynnik pokrycia aktywów nie płynnych funduszami własnymi (M3)	1,10
Współczynnik pokrycia aktywów nie płynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi (M4)	1,10

- wynikające z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych:

- limit wskaźnika LCR – limit wewnętrzny wynoszący 100%
- limit wskaźnika NSFR – limit wewnętrzny wynoszący 111%.

4) Ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym

Bank mierzy ryzyko stopy procentowej dla dwóch istotnych rodzajów tego ryzyka:

- przeszacowania wynikającego z niedopasowania terminów przeszacowania pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych,
- bazowego spowodowanego niedoskonałą korelacją zmian stóp referencyjnych, w oparciu o:
 - Lukę stopy procentowej,
 - ocenę wpływu zmian stóp procentowych na wynik finansowy Banku,
 - analizę wskaźników,
 - testy warunków skrajnych

Bank ogranicza ryzyko stopy procentowej poprzez:

- stosowanie systemu limitów,
- dopasowywanie (w ramach możliwości) terminów przeszacowania aktywów i pasywów wrażliwych na zmianę stóp procentowych oraz stóp referencyjnych.

W obszarze ryzyka stopy procentowej Bank stosuje następujące limity:

- maksymalnej dopuszczalnej zmiany wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka przeszacowania jako 30% annualizowanego wyniku odsetkowego pomniejszonego o rozliczone w czasie prowizje;
- maksymalnej dopuszczalnej zmiany wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka bazowego jako 6% annualizowanego wyniku odsetkowego pomniejszonego o rozliczone w czasie prowizje;
- maksymalnej dopuszczalnej zmiany wartości ekonomicznej Banku 7 jako 2% funduszy własnych Banku;
- maksymalną dopuszczalną zmianę wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka przeszacowania i bazowego łącznie opisanego w przy założeniu zmiany stóp procentowych o 200 p.b. jako 20% funduszy własnych.

5) Ryzyko walutowe

Bank mierzy ryzyko walutowe w oparciu o:

- wyznaczanie pozycji walutowych
- ocenę wpływu zmian kursów walutowych na wynik finansowy Banku,
- analizę wskaźników,
- testy warunków skrajnych.

Bank ogranicza ryzyko walutowe poprzez:

- stosowanie systemu limitów,

b) domykanie pozycji walutowych.

W obszarze ryzyka walutowego Bank stosuje następujące limity:

- 1) całkowitej pozycji walutowej wynosi **2% funduszy własnych**.
- 2) Bank dopuszcza możliwość wystąpienia otwartych pozycji walutowych netto, które nie mogą przekroczyć:
 - 1) **1,5% funduszy własnych Banku** - w odniesieniu do EUR,
 - 2) **0,50% funduszy własnych Banku** - w odniesieniu do USD.Bank utrzymuje płynne aktywa w walutach obcych, dla każdej waluty oddzielnie, na poziomie równym sumie:
 - 1) 50% środków zgromadzonych przez klientów na rachunkach a`vista i bieżących,
 - 2) 30% środków utrzymywanych przez klientów na rachunkach terminowych.

6) Ryzyko kapitałowe

Bank mierzy ryzyko kapitałowe poprzez:

- a) wyznaczanie wymogów kapitałowych, w ramach kapitału regulacyjnego,
- b) szacowanie kapitału wewnętrznego na istotne rodzaje ryzyka,
- c) ocenę współczynników kapitałowych,
- d) ocenę relacji kapitału wewnętrznego w stosunku do funduszy własnych,
- e) dokonywanie testów warunków skrajnych.

Bank ogranicza ryzyko kapitałowe poprzez:

- a) utrzymywanie odpowiedniego poziomu współczynników kapitałowych oraz relacji kapitału wewnętrznego w stosunku do funduszy własnych,
- b) posiadanie, aktualizowanie i testowanie awaryjnych planów kapitałowych.

Bank stosuje następujące limity alokacji kapitału:

- 1) na ryzyko kredytowe – 56% funduszy własnych, z podziałem na:
 - a) kapitał regulacyjny na ryzyko kredytowe – 50%;
 - b) dodatkowy wymóg kapitałowy – 6%
przy czym dopuszczalne jest przekroczenie limitów cząstkowych, jeżeli nie jest przekroczony łączny limit na ryzyko kredytowe;
- 2) na ryzyko operacyjne – 8% funduszy własnych, z podziałem na:
 - a) kapitał regulacyjny na ryzyko operacyjne – 8%;
 - b) dodatkowy wymóg kapitałowy – 0%;
przy czym dopuszczalne jest przekroczenie limitów cząstkowych, jeżeli nie jest przekroczony łączny limit na ryzyko operacyjne;
- 3) na ryzyko walutowe – 0% funduszy własnych, z podziałem na:
 - a) kapitał regulacyjny na ryzyko walutowe – 0%;
 - b) dodatkowy wymóg kapitałowy – 0%;
- 4) na ryzyko koncentracji – 0% funduszy własnych;
- 5) na ryzyko płynności – 0% funduszy własnych;
- 6) na ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej – 20% funduszy własnych;
- 7) na ryzyko kapitałowe – 0% funduszy własnych.

7) Ryzyko braku zgodności

Ryzyko braku zgodności zostało uznane przez Bank jako ryzyko trudnomierzalne, stąd Bank ocenia ryzyko braku zgodności tylko poprzez szacowanie jakościowe.

Szacowanie jakościowe odbywa się w dwóch wymiarach:

- 1) oceny skutków zdarzeń, które mogą wystąpić (w ramach ryzyka operacyjnego);
- 2) oceny skutków zdarzeń, których wystąpienie zostało zarejestrowane w oparciu o rejestr naruszeń compliance.

4. Adekwatności systemu zarządzania ryzykiem oraz ogólny profil ryzyka

Zarząd Banku oświadcza, że funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem jest adekwatny do skali oraz złożoności prowadzonej przez Bank działalności.

Profil ryzyka Banku, w ujęciu ilościowym Bank określa poprzez wskazanie udziału kapitału wewnętrznego na poszczególne rodzaje ryzyka w funduszach własnych.

Na datę sporządzenia informacji profil ryzyka Banku przedstawiał się następująco:

<i>Rodzaj ryzyka</i>	<i>Wartość % w stosunku do funduszy własnych</i>
Ryzyko kredytowe	48,10
Ryzyko operacyjne	6,15
Ryzyko stopy procentowej	10,87

5. Liczba stanowisk dyrektorskich członków Zarządu i Rady Nadzorczej

W PBS we Wrześni członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej Banku nie sprawują funkcji w zarządzie lub radzie nadzorczej innego podmiotu.

6. Polityka wyboru członków Zarządu i Rady Nadzorczej w Banku, strategia zróżnicowania wyboru, informacja o odpowiedniości

Zgodnie z art. 22aa ust. 1 ustawy Prawo bankowe w PBS we Wrześni funkcjonują regulacje określające odpowiednie kwalifikacje do pełnienia funkcji członka Zarządu i Rady Nadzorczej. Procedury regulujące proces oceny kwalifikacji członków Zarządu i Rady Nadzorczej w Banku to:

„Procedura dokonywania oceny kwalifikacji członków Zarządu lub kandydatów na członków Zarządu Powiatowego Banku Spółdzielczego we Wrześni” oraz „Procedura oceny kwalifikacji członków Rady Nadzorczej oraz Rady Nadzorczej Powiatowego Banku Spółdzielczego we Wrześni”.

7. Informacja o Komitetach powołanych w Banku

W Banku funkcjonują następujące komitety, pełniące rolę doradczą w zarządzaniu ryzykiem:

- Komitet ds. Ryzyka, który spotyka się przynajmniej raz w miesiącu (*liczbę posiedzeń – 18*)
- Komitet Kredytowy, który spotyka się co najmniej raz w tygodniu.

8. System przepływu informacji w zakresie ryzyka stosowany w Banku

System przepływu informacji w zakresie ryzyka dotyczy głównie istotnych rodzajów ryzyka i odbywa się zgodnie z wewnętrzną procedurą Banku.

W ramach informacji zarządczej z obszaru każdego ryzyka sprawozdawane są:

- wyniki pomiaru ryzyka (wynikające z pomiarów opisanych w części II.3), w tym wyniki testów warunków skrajnych,
- informacja o realizacji przyjętych w Banku limitów,
- wnioski dla Zarządu i Rady Nadzorczej.

Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością umożliwiającą dostarczenie informacji o zmianach profilu ryzyka Banku. Zakres oraz szczegółowość sprawozdań wewnętrznych są dostosowane do rodzaju raportowanego ryzyka oraz odbiorców informacji.

Raporty z zakresu poszczególnych rodzajów ryzyka pozwalają Zarządowi i Radzie Nadzorczej na m.in.:

- 1) monitorowanie poziomu ryzyka, w tym przyjętych limitów;
- 2) kontrolę realizacji celów strategicznych w zakresie ryzyka płynności;
- 3) ocenę skutków podejmowanych decyzji;
- 4) podejmowanie odpowiednich działań w celu ograniczania ryzyka.

Co do zasady raporty z ryzyka płynności dla Zarządu sporządzane są z częstotliwością przynajmniej miesięczną, a dla Rady Nadzorczej z częstotliwością przynajmniej półroczną.

III. Fundusze własne

1. Budowa funduszy własnych

<i>Lp*</i>	<i>Pozycja</i>	<i>Kwota w tys. zł.</i>
1	Instrumenty kapitałowe	
2	Zyski zatrzymane	
3	Skumulowane inne całkowite dochody	32 233
3a	Fundusze ogólne ryzyka bankowego	300
4	Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 3 przeznaczone do wycofania z kapitału podstawowego Tier I	1 133
5a	Niezależnie zweryfikowane zyski z bieżącego okresu po odliczeniu wszelkich możliwych do przewidzenia obciążeń i dywidend	
6	Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	33 666
7	Dodatkowe korekty wartości (kwota ujemna)	
7a	Dodatkowe odliczenie z tytułu rezerw	
8	Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	- 397
17	Udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)	
18	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	
19	Posiadane przez instytucję bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	
21	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota przekraczająca próg 10% po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3 (kwota ujemna)	
22	Kwota przekraczająca próg 15% (kwota ujemna)	
23	W tym: posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio instrumenty w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty	

25	W tym: aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych	
25a	Straty za bieżący rok obrotowy (kwota ujemna)	
25b	Możliwe do przewidzenia obciążenia podatkowe związane z pozycjami kapitału podstawowego Tier I (kwota ujemna)	
26	Korekty regulacyjne dotyczące niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z art. 467 i 468	
	W tym: 20% filtr dla niezrealizowanego zysku 1	
	W tym: 20% filtr dla niezrealizowanego zysku 2	
27	Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale dodatkowym Tier I które przekraczają wartość kapitału dodatkowego Tier I instytucji (kwota ujemna)	
28	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	- 398
29	Kapitał podstawowy Tier I	33 269
33	Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 4 i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału dodatkowego Tier I	
36	Kapitał dodatkowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	
39	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	
40	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednie udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	
41a	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 472 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	
41b	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier II w okresie przejściowym zgodnie z art. 475 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	
42	Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale Tier II które przekraczają wartość kapitału Tier II instytucji (wartość ujemna)	
43	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale dodatkowym Tier I	
44	Kapitał dodatkowy Tier I	
45	Kapitał Tier I	33 269
46	Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne	
47	Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 5 i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału Tier II	
50	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego	300
51	Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi	300
54	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	
55	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	
56a	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału Tier II w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 472 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	
56b	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału Tier II w odniesieniu do odliczeń od kapitału dodatkowego Tier I w okresie przejściowym	

	zgodnie z art. 475 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	
57	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale Tier II	
58	Kapitał Tier II	300
59	Łączny kapitał	33 569
60	Aktywa ważone ryzykiem razem	201 852
61	Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	14,61%
62	Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	14,61%
63	Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	14,75%
64	Wymóg bufora dla poszczególnych instytucji (wymóg dotyczący kapitału podstawowego Tier I zgodnie z art. 92 ust. 1 lit. a) powiększony o wymogi utrzymywania bufora zabezpieczającego i antycyklicznego, jak również bufor ryzyka systemowego oraz bufor instytucji o znaczeniu systemowym (bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym) wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	9,375%
65	W tym: wymóg utrzymywania bufora zabezpieczającego	1,875%
66	W tym: wymóg utrzymywania bufora antycyklicznego	0%
67	W tym: wymóg utrzymywania bufora ryzyka systemowego	3%
67a	W tym: bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym	0%
68	Kapitał podstawowy Tier I dostępny w celu pokrycia buforów (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	<i>Współczynnik CET I minus</i> 9,375%
72	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich)	
73	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich)	
75	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota poniżej progu 10% po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3)	
80	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale podstawowym Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania	1 133
81	Kwota wyłączona z kapitału podstawowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)	
82	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów dodatkowych w kapitale Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania	
83	Kwota wyłączona z kapitału dodatkowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)	
84	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale Tier II będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania	
85	Kwota wyłączona z kapitału Tier II ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)	

*) numeracja zgodna z Rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r. ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat funduszy własnych instytucji

IV. Wymogi kapitałowe

1. Metoda szacowania kapitału wewnętrznego oraz przyjęty przez Bank poziom adekwatności kapitałowej

Bank dokonuje agregacji wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka uznane za istotne w oparciu o metodę minimalnego wymogu kapitałowego.

Poziomem wyjściowym dla ustalenia kapitału wewnętrznego jest wyliczony regulacyjny wymóg kapitałowy.

Bank wyznacza regulacyjny wymóg kapitałowy dla ryzyka:

- a) kredytowego, w oparciu o metodę standardową,
- b) operacyjnego, w oparciu o metodę wskaźnika bazowego,
- c) walutowego, w oparciu o metodę de mini mis.

Następnie Bank ocenia, czy regulacyjny wymóg kapitałowy w pełni pokrywa ryzyko kredytowe, operacyjne i walutowe i jeżeli jest to konieczne, to, zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami szacowania kapitału wewnętrznego, oblicza dodatkowy wymóg kapitałowy na te ryzyka.

Kapitał wewnętrzny stanowi sumę regulacyjnego wymogu kapitałowego, dodatkowych wymogów kapitałowych, o których mowa w ust. 3, oraz wymogów kapitałowych na pozostałe istotne rodzaje ryzyka obliczonych zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami szacowania kapitału wewnętrznego.

Celem strategicznym Banku w zakresie poziomu adekwatności kapitałowej jest utrzymywanie relacji kapitału wewnętrznego w stosunku do funduszy własnych na minimalnym poziomie 9,5%. **Na datę informacji relacja wynosiła 12,28%.**

W 2018 roku Komisja Nadzoru Finansowego nie nałożyła na Bank obowiązku utrzymywania dodatkowych wymogów kapitałowych.

2. Regulacyjny wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe w podziale na kategorie ekspozycji

Wykaz ekspozycji w podziale na poszczególne kategorie ekspozycji jako 8% kwot ważonych ryzykiem, z podziałem na ekspozycje bilansowe i pozabilansowe

<i>Kategoria</i>	<i>Wartość aktywów ważonych ryzykiem tys. zł</i>	<i>Wymóg kapitałowy tys. zł</i>
ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	2 645	212
ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	1 827	146
ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	1 855	148
ekspozycje wobec instytucji	184	15
ekspozycje wobec przedsiębiorstw	24 742	1 979
ekspozycje detaliczne	107 415	8 593
ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	51 170	4 094
ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	39	3
ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa		

lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania		
ekspozycje kapitałowe	4 189	335
pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem		
inne pozycje	7 786	623
Razem regulacyjny wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe		

3. Łączne wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka kredytowego, walutowego operacyjnego

<i>Ryzyko</i>	<i>Regulacyjny wymóg kapitałowy tys. zł</i>
• kredytowe	16 148
• operacyjne	2 064
• walutowe	0
RAZEM	

V. Ryzyko kredytowe

1. Definicja dla należności przeterminowanych i zagrożonych, podejścia w zakresie korekt wartości i rezerw celowych/odpisów dotyczących odsetek, w tym również rezerwy na ryzyko

Za należności przeterminowane Bank uznaje należności, które nie zostały spłacone w terminie wynikającym z umowy, której dotyczy należność.

Należnościami zagrożonymi są ekspozycje kredytowe zaliczone do kategorii poniżej standardu, wątpliwej i straconej zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków

Bank tworzy rezerwy celowe na ekspozycje zagrożone oraz odpisy na odsetki od tych ekspozycji w wysokości:

- 20% w zakresie ekspozycji w kategorii poniżej standardu,
- 50% w zakresie ekspozycji w kategorii wątpliwej,
- 100% w zakresie ekspozycji w kategorii straconej,

po uwzględnieniu pomniejszeń podstawy naliczania rezerw i odpisów.

Bank tworzy rezerwę na ryzyko ogólne zgodnie z wewnętrzną procedurą, przy czym na ryzyko kredytowe zgodnie z „Zasadami klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banku w Powiatowym Banku Spółdzielczym we Wrześni”.

2. Klasy ekspozycji kredytowych, w tym klasy istotne

Bank dokonuje podziału ekspozycji kredytowych na następujące klasy/kategorie:

<i>Klasa ekspozycji</i>	<i>wartość tys. zł</i>
wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	9 137
ekspozycje wobec przedsiębiorstw	28 549
ekspozycje detaliczne	175 079
ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	63 557
których dotyczy niewykonanie zobowiązania	39

3. Struktura branżowa ekspozycji kredytowych

Bank dokonuje podziału ekspozycji kredytowych na następujące branże (według Polskiej Klasyfikacji Działalności, z wyłączeniem ekspozycji kredytowej wobec konsumentów):

<i>Branża</i>	<i>wartość tys. zł</i>	<i>Czy branża jest istotna tak/nie</i>
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	145 956	Tak
Górnictwo i wydobywanie	0	Nie
Przetwórstwo przemysłowe	15 503	Nie
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	Nie
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	490	Nie
Budownictwo	12 193	Nie
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	13 228	Nie
Transport i gospodarka magazynowa	1 931	Nie
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	3 063	Nie
Informacja i komunikacja	411	Nie
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2 955	Nie
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	4 720	Nie
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	754	Nie
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	1 155	Nie
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	9 046	Nie
Edukacja	0	Nie
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	933	Nie
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	153	Nie
Pozostała działalność usługowa	442	Nie

przy czym przyjmuje, że branża, która stanowi przynajmniej 30% łącznej kwoty ekspozycji kredytowych jest istotna.

4. Struktura ekspozycji kredytowych według terminów zapadalności

Podział ekspozycji kredytowych według terminów zapadalności przedstawia się następująco:

<i>Termin zapadalności</i>	<i>Wartość w tys. zł</i>
do 1 miesiąca	1 469
1 – 3 miesięcy	13 388
3 – 6 miesięcy	27 774
6 – 12 miesięcy	28 302
1 rok – 2 lat	46 141
2 lata – 5 lat	66 532
5 lat – 10 lat	53 587
10 lat – 20 lat	24 533
powyżej 20 lat	1 727

Struktura ekspozycji zagrożonych według kategorii dla istotnych branż

Podział ekspozycji kredytowych zagrożonych dla istotnych branż przedstawia się następująco:

<i>Rodzaj ekspozycji</i>	<i>Poniżej standardu</i>	<i>wątpliwe</i>	<i>Stracone</i>
<i>Istotna branża</i>			
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	106	0	367
<i>Wszystkie ekspozycje zagrożone</i>	106	0	367

5. Zmiana stanu korekt i rezerw/odpisów z tytułu ekspozycji zagrożonych wraz z saldem początkowym i końcowym

<i>Kategoria</i>	<i>Saldo początkowe</i>		<i>Saldo końcowe</i>	
	<i>Rezerwy celowe</i>	<i>Odpisy na odsetki</i>	<i>Rezerwy celowe</i>	<i>Odpisy na odsetki</i>
<i>Poniżej standardu</i>	60	0	154	0
<i>Wątpliwe</i>	317	7	107	3
<i>Stracone</i>	1 111	589	1 060	659

VI. Techniki ograniczania ryzyka kredytowego

Techniki redukcji ryzyka kredytowego Bank stosuje w zakresie:

- 1) tworzenia rezerw celowych i odpisów na odsetki – w zakresie pomniejszania podstawy ich naliczania.
Bank na koniec okresu sprawozdawczego nie pomniejszał podstawy naliczania rezerw
- 2) wyznaczania aktywów ważonych ryzykiem – w zakresie zamiany wagi ryzyka kontrahenta na wagę ryzyka zabezpieczenia lub stosowania preferencyjnej wagi ryzyka 35%.
W 2018 roku Bank nie stosował techniki zmiany wagi kontrahenta.

VII. Korzystanie z ocen zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej ECAI

Bank wykorzystuje oceny zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej ECAI na potrzeby wyznaczania aktywów ważonych ryzykiem, dla następujących ekspozycji wobec:

- 1) instytucji - jeżeli rezydualny termin ekspozycji jest dłuższy niż 3 miesiące,
- 2) samorządów regionalnych lub władz lokalnych - jeżeli ekspozycja nie jest denominowana lub finansowana w walucie krajowej,
- 3) podmiotów sektora publicznego - jeżeli pierwotny termin zapadalności ekspozycji jest dłuższy niż 3 miesiące,

którym to kategoriom przypisywana jest waga ryzyka odpowiadająca stopniu jakości kredytowej rządu polskiego.

Bank korzysta z ocen jakości kredytowej nadanych przez ECAI:

- 1) Fitch Ratings;
- 2) Moody's Investors Service;
- 3) Standard and Poor's Ratings Services.

Jeżeli nadane oceny odpowiadają różnym wagom ryzyka wówczas Bank uwzględnia tę ocenę, której odpowiada wyższa waga ryzyka.

Jeżeli dostępne są więcej niż dwie oceny kredytowe sporządzone przez wyznaczone ECAI dla danej pozycji z ratingiem, wówczas uwzględnia się te dwie spośród nich, z którymi wiążą się najniższe wagi ryzyka, z zastrzeżeniem że: jeżeli dwie najniższe wagi ryzyka różnią się od siebie, przypisuje się wyższą z nich;

Bank uzależnia przyznanie wagi ryzyka od stopnia jakości kredytowej, który przypisano rządowi polskiemu wg następującej tabeli:

Stopień jakości kredytowej rządu polskiego	1	2	3	4	5	6
Waga ryzyka ekspozycji	20%	50%	100%	100%	100%	150%

Bank uzależnia stopień jakości kredytowej od oceny wiarygodności kredytowej w następujący sposób:

Stopień jakości kredytowej	Ocena wiarygodności kredytowej		
	Fitch Ratings	Moody's Investors Service	Standard and Poor's Ratings Services
1	AAA do AA	Aaa do Aa	AAA do AA
2	A	A	A
3	BBB	Baa	BBB
4	BB	Ba	BB
5	B	B	B
6	CCC i poniżej	Caa i poniżej	CCC i poniżej

Łączna kwota ekspozycji kredytowych, w podziale na poszczególne stopnie jakości kredytowej przedstawia się następująco:

Stopień jakości kredytowej	Wartość ekspozycji (w tys. zł)
1	-
2	3 710
3	-
4	-
5	-
6	-

VIII. Ryzyko rynkowe

Ekspozycja na ryzyko walutowe - Bank utrzymuje domknięte indywidualne pozycje walutowe, tak aby pozycja walutowa całkowita nie przekroczyła 2% funduszy własnych Banku.

IX. Ryzyko operacyjne

Bank wyznacza wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne metodą wskaźnika podstawowego.

Kwota wymogu kapitałowego w zakresie ryzyka operacyjnego według stanu na datę sporządzania informacji wynosi 2 064 tys. zł.

Wartość strat brutto wynikających z ryzyka operacyjnego w 2018 roku w podziale na kategorie zdarzeń przedstawia się następująco:

<i>Kategoria zdarzenia</i>	<i>Wartość straty/nieuzyskany dochód w tys. zł</i>
Oszustwo zewnętrzne	0
Szkody w rzeczowych aktywach trwałych	0
Zakłócenia działalności i błędy systemów	2
Dokonywanie transakcji, dostawa oraz zarządzanie procesami	0

X. Ekspozycje kapitałowe

Ekspozycje kapitałowe wedle zamiaru ich nabycia oraz opis stosowanych metod wycen i zasad rachunkowości dla tych ekspozycji:

<i>Rodzaj ekspozycji</i>	<i>Kwota zakupiona ze względu na:</i> • <i>zyski kapitałowe</i> • <i>zamiar strategiczny</i>	<i>Zasady wyceny</i>
akcje SGB-Banku S.A.	zamiar strategiczny	Wg cen nabycia

Wartość bilansowa i godziwa posiadanych papierów wartościowych:

<i>Rodzaj ekspozycji</i>	<i>Wartość bilansowa</i>	<i>Wartość godziwa</i>
akcje SGB-Banku S.A.	2 290 200	2 290 200

XI. Ryzyko stopy procentowej w portfelu niehandlowym

Ryzyko stopy procentowej w Banku wynika głównie z niedopasowania terminów przeszacowania aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych oraz niedopasowania tych pozycji ze względu na stopy referencyjne.

W Banku występuje nadwyżka aktywów nad pasywami wrażliwymi na zmiany stóp procentowych, która wynosi 47,41% sumy bilansowej.

Spadek stóp procentowych o 200 punktów bazowych obniża wynik odsetkowy Banku o 4 802 tys. zł.

Spadek stóp procentowych o 200 punktów bazowych zmienia bilansową wartość kapitału o 133 tys. zł.

XII. Polityka zmiennych składników wynagrodzeń

Podstawowe cele i przedmiot Polityki wynagrodzeń

Bank realizuje Politykę wynagrodzeń odpowiednio do formy prawnej w jakiej działa tj. spółdzielni, rozmiaru działalności, ryzyka związanego z prowadzoną działalnością, wewnętrznej organizacji oraz charakteru, zakresu i stopnia złożoności prowadzonej działalności.

1. Ze względu na potrzebę zapewnienia właściwego funkcjonowania w Banku Polityki wynagrodzeń, w tym wyeliminowania negatywnego wpływu Polityki wynagrodzeń na zarządzanie ryzykiem ustala się przejrzysty i efektywny system przyznawania i wypłacania stałych i zmiennych składników wynagrodzenia oraz odpowiednie proporcje tych składników wobec osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku.
2. W celu, o którym mowa w ust. 1, ustala się i realizuje następujące zasady:

- 1) w przypadku wynagrodzeń zależnych od wyników (w odniesieniu do zmiennych składników wynagrodzeń), podstawą do określenia łącznej wysokości wynagrodzenia jest ocena dokonywana według kryteriów określonych w Polityce wynagrodzeń,
 - 2) ocena wyników odbywa się za trzy lata, tak aby wysokość wynagrodzenia zależnego od wyników uwzględniała cykl koniunkturalny Banku i ryzyko związane z prowadzoną przez Bank działalnością gospodarczą,
 - 3) całkowite wynagrodzenie jest podzielone na składniki stałe i zmienne, przy czym stałe wynagrodzenie stanowi na tyle dużą część łącznego wynagrodzenia, że możliwe jest na zasadach określonych w Polityce wynagrodzeń prowadzenie elastycznej polityki zmiennych składników wynagrodzenia, w tym ich obniżanie lub nie przyznawania ich w ogóle,
 - 4) łączne wynagrodzenie zmienne nie ogranicza zdolności Banku do zwiększania jego funduszy własnych,
 - 5) łączna kwota zmiennego składnika wynagrodzeń dla osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku za dany rok kalendarzowy nie może przekroczyć wraz z narzutami od 1,0 do 2,0 % zysku brutto Banku ustalonego na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego dokonanie oceny, po zweryfikowaniu przez biegłego rewidenta wyniku finansowego.
2. Niezależnie od założeń, o których mowa w ust. 2, Bank ogranicza ryzyko kosztów związanych z wypłatą zmiennych składników wynagrodzenia poprzez tworzenie rezerw celowych na przyszłe zobowiązania wynikające z Polityki wynagrodzeń.
 3. Przy decyzji o przyznaniu i obliczeniu zmiennych składników wynagrodzeń uwzględnia się, czy:
 - 1) wskaźnik kredytów zagrożonych nie jest wyższy niż 3%,
 - 2) ryzyko płynności w perspektywie długoterminowej jest zgodne z limitami określonymi przez Spółdzielczy System Ochrony.

Wynagrodzenie stałe i zmienne

Na system wynagrodzeń w Banku składają się:

- 1) stałe składniki wynagrodzenia (składniki obligatoryjne) obejmujące:
 - a) stałe wynagrodzenie miesięczne w wysokości ustalonej w umowie o pracę,
 - b) dodatki do wynagrodzenia zasadniczego wynikające z regulacji wewnętrznych Banku, niezależne od wyników Banku,
 - c) świadczenia przewidziane przepisami Kodeksu pracy i innymi obowiązującymi przepisami;
- 2) zmienne składniki wynagrodzenia, które stanowią premie roczne.

Osoby mające istotny wpływ na profil ryzyka Banku

1. Bank identyfikuje pracowników mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku zgodnie z wytycznymi zawartymi w rozporządzeniu delegowanym Komisji (UE) nr 604/2014.
2. Bank prowadzi wykaz pracowników, których kompetencje, zadania i zakres odpowiedzialności mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku.
3. Dla potrzeb Polityki wynagrodzeń, osobami mającymi istotny wpływ na profil ryzyka Banku bez konieczności dokonywania oceny tego wpływu są:
 - 1) członkowie Rady Nadzorczej, z zastrzeżeniem ust. 4,
 - 2) członkowie Zarządu.
4. Wobec członków Rady Nadzorczej nie stosuje się podziału wynagrodzenia na stałe i zmienne składniki – członkom Rady przysługuje wyłącznie wynagrodzenie za udział w posiedzeniu Rady Nadzorczej, Prezydium Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej ustalone na zasadach określonych w „Polityce wynagradzania członków Rady Nadzorczej

Powiatowego Banku Spółdzielczego we Wrześni” i w wysokości wskazanej w uchwale Zebrania Przedstawicieli Banku.

5. Bank nie stosuje kryterium ilościowego, o którym mowa w art. 4 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 604/2014 z uwagi na prowadzenie zrównoważonej polityki płacowej w Banku, w ramach której kwoty najwyższego wynagrodzenia wypłacanego określonym pracownikom Banku nie stanowią znaczącego ryzyka kosztu oraz nie obniżają możliwości tworzenia funduszy zgodnie ze strategią kapitałową Banku.
6. Bank dokonując analizy istotnego wpływu na profil ryzyka zgodnie z przepisami rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 604/2014 oraz stosując zasadę proporcjonalności w zakresie, o którym mowa w 29 ust. 2 rozporządzenia, wyłączył spod uregulowania Polityki pozostałych pracowników Banku.
7. Zarząd dokonuje okresowo przeglądu stanowisk pracy w Banku pod kątem istotnego wpływu na profil ryzyka Banku i w razie potrzeby uzupełnia wykaz, o którym mowa w ust. 2.

Kryteria oceny

Oceny efektów pracy członków Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza.

Rada Nadzorcza podejmuje decyzję co do przyznania i wypłaty zmiennych składników wynagrodzenia w oparciu o zasady ustalone w Polityce wynagrodzeń.

1. Podstawę przyznania i wypłaty zmiennych składników wynagrodzenia członkom Zarządu stanowi ocena wyników finansowych Banku i efektów pracy za okres trzech lat obejmujący rok miniony oraz dwa lata poprzedzające ten rok.
2. Zmienne składniki wynagrodzenia uzależnione są od uzyskiwanych wyników, a podstawą określenia ich łącznej wysokości jest ocena:
 - 1) indywidualnych efektów pracy członka Zarządu,
 - 2) wyników finansowych Banku jako całości.
3. Przy ocenie indywidualnych efektów pracy, o których mowa w ust. 2 pkt 1) bierze się pod uwagę kryteria finansowe i niefinansowe.
4. Wyniki Banku powinny uwzględniać koszt ryzyka, koszt kapitału i ryzyka płynności w perspektywie długoterminowej.
5. Ocena, o której mowa w ust. 2 dokonywana jest za okres wskazany w ust. 1 przez Radę Nadzorczą i wyrażana w Uchwale (wraz z pisemnym uzasadnieniem) odrębnej dla każdego z członków Zarządu podejmowanej na posiedzeniu tego organu do dnia 31 marca każdego roku kalendarzowego.
6. Zmienne składniki wynagrodzenia przyznawane i wypłacane są pod warunkiem spełnienia przesłanek określonych w ust. 10 i 12.
7. Przy ocenie, o której mowa w ust. 2 pkt 1) uwzględnia się następujące kryteria:
 - 1) ocenę pracy jednostek i komórek organizacyjnych Banku objętych nadzorem danego członka Zarządu,
 - 2) celowość ponoszonych kosztów związanych z funkcjonowaniem Banku w obszarach nadzorowanych przez danego członka Zarządu,
 - 3) skuteczność kontroli funkcjonalnej w nadzorowanych przez członka Zarządu jednostkach lub komórkach organizacyjnych Banku,
 - 4) jakość świadczonej pracy, z uwzględnieniem skarg składanych na danego członka Zarządu lub Zarząd w przypadku decyzji kolegialnych,
 - 5) zdarzenia wynikające ze sprawowanych funkcji zarządczych danego członka Zarządu mające wpływ na kondycję finansową lub reputację Banku,
 - 6) jakość zarządzania organizacją i zasobami ludzkimi w Banku w obszarach nadzorowanych przez danego członka Zarządu,

- 7) wyniki kontroli zewnętrznych przeprowadzonych w Banku w obszarze nadzorowanym przez danego członka Zarządu,
 - 8) oceny nadzorcze BION w obszarach objętych nadzorem danego członka Zarządu,
 - 9) pozytywną ocenę kwalifikacji członka Zarządu,
 - 10) udzielenie przez Zebranie Przedstawicieli absolutorium z wykonania obowiązków za dwa lata poprzedzające dany rok obrotowy.
8. Przy ocenie, o której mowa w ust. 2 pkt 2) uwzględnia się następujące kryteria:
- 1) wskaźnik wypłacalności,
 - 2) wypracowany zysk netto Banku,
 - 3) sumę bilansową Banku.
9. Oceny, o której mowa w ust. 8 dokonuje się pod kątem stopnia wykonania planu finansowego w zakresie wymienionych kryteriów finansowych w poszczególnych latach podlegających ocenie na koniec każdego roku, przy czym za okres dwóch lat powtarzających się Rada Nadzorcza nie dokonuje ponownej oceny, lecz przyjmuje jej wcześniejsze wyniki.
10. Członek Zarządu ma prawo do premii, jeżeli średnia wartość wykonania planu finansowego w okresie podlegającym ocenie wyniosła w zakresie:
- 1) współczynnika wypłacalności co najmniej 85 %, jednakże przy zachowaniu poziomu współczynnika wymaganego przepisami Prawa bankowego,
 - 2) zysku netto co najmniej 80 %,
 - 3) sumy bilansowej co najmniej 80 %,
 - 4) oraz gdy średnia osiągniętych wskaźników jakości rozumianych jako stosunek kredytów zagrożonych do ogółu kredytów w portfelu kredytowym nie przekroczyła w okresie oceny 3 %.
11. W przypadku osiągnięcia wartości procentowych na poziomie niższym niż określone w ust.10, przy zachowaniu stosunku kredytów zagrożonych do ogółu kredytów w portfelu kredytowym na poziomie nieprzekraczającym 3 % oraz przy spełnieniu przesłanek, o których mowa w ust. 12, Rada Nadzorcza może przyznać premię roczną, jeżeli na sytuację finansową Banku w okresie oceny miały wpływ czynniki niezależne od działań Zarządu, a w szczególności istotna zmiana warunków makroekonomicznych, wprowadzenie obciążeń finansowych dla Banku przez ustawodawcę lub obciążenia wynikające z członkostwa w Spółdzielczym Systemie Ochrony SGB.
12. Członek Zarządu ma prawo do premii rocznej, jeżeli przy zastosowaniu kryteriów, o których mowa w ust. 7 pozytywnie oceniono jego efekty pracy, a także gdy nie wpłynęła na członka Zarządu żadna istotna i uzasadniona skarga, podmiot kontroli zewnętrznej (Spółdzielczy System Ochrony SGB, KNF) nie wykazał rażących uchybień w nadzorowanym obszarze, a ocena nadzorcza BION z nadzorowanych obszarów nie jest niższa niż 3,5.
13. Członek Zarządu ma prawo do premii rocznej, jeżeli przy zastosowaniu kryteriów, o których mowa w ust. 7 pkt 1)-3) i 6 oraz przy uwzględnieniu okoliczności wskazanych w ust. 12 – Rada Nadzorcza lub odpowiednio Zebranie Przedstawicieli podjęło decyzję odpowiednio o połączeniu lub przejęciu innego banku.

Zbiornicze informacje ilościowe na temat wynagrodzeń Zarządu, zawierające dane obejmujące:

- a) wartość wynagrodzenia Zarządu jako procentowy jego udział w wyniku brutto Banku, z podziałem na procentowy udział wynagrodzenia stałego i zmiennego oraz liczbę osób je otrzymujących:

	Stały składnik wynagrodzenia w zł	% udział do wyniku brutto	Zmienny składnik wynagrodzenia w zł	% udział do wyniku brutto	Liczba osób otrzymujących
Suma wynagrodzeń	368 385,93	7,08	104 032,77*	2,00	3

- b) wartość i formy wynagrodzenia zmiennego*:
104 032,77zł. – premia roczna, która została przyznana i wypłacona w 2019 roku, stanowi ona 2% wyniku brutto za 2018 rok,
- c) wartość wynagrodzeń z odroczoną wypłatą:
– część już przyznana – 0,00 zł
– i część jeszcze nie przyznana – 0,00 zł
- d) wartość wynagrodzeń z odroczoną wypłatą przyznanych w danym roku obrotowym, wypłaconych i zmniejszonych w ramach korekty związanej z wynikami: 0,00 zł
- e) nie dokonano również płatności, związanych z podjęciem zatrudnienia i z zakończeniem stosunku zatrudnienia przez członków Zarządu – 0,00 zł

XIII. Ryzyko płynności

Zarządzanie ryzykiem płynności (jak opisano w części II.2) zostało podzielone na dwa poziomy:

- zarządzania ryzykiem w działalności operacyjnej, w ramach którego:
 - *Wydział Finansowy* odpowiada za zarządzanie płynnością krótkoterminową
 - *Oddziały* Banku odpowiadają za gromadzenie depozytów i udzielania kredytów
- za zarządzanie ryzykiem, w ramach którego *Zespół Analiz i Ryzyka* odpowiada za identyfikację, pomiar, kontrolę i sprawozdawanie.

W Banku został również powołany Komitet ds. Ryzyka, który pełni rolę doradczą w procesie zarządzania ryzykiem płynności, w tym:

- 1) opiniuje poziom limitów,
- 2) identyfikuje i zgłasza potrzeby zmian w polityce płynnościowej Banku,
- 3) wydaje rekomendacje dla komórki zarządzającej mające na celu właściwe kształtowanie poziomu ryzyka płynności Banku,
- 4) ocenia poziom ryzyka płynności Banku i wydaje rekomendacje Zarządowi.

Głównym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty podmiotów niefinansowych, ich łączna kwota powinna stanowić co najmniej 80% pasywów ogółem. Bank posiada i aktualizuje w okresach rocznych plan pozyskiwania i utrzymywania środków obcych stabilnych.

Bank dostosowuje skalę działania do możliwości zapewnienia stabilnego finansowania.

Bank zakłada możliwość pozyskiwania dodatkowym źródłem środków z Banku Zrzeszającego na zasadach i w zakresie możliwości Banku Zrzeszającego;

W sytuacji awaryjnej, dodatkowym źródłem finansowania mogą być środki uzyskane w ramach Minimum Depozytowego lub Funduszu Pomocowego na zasadach określonych w Umowie Systemu Ochrony SGB, a także pozyskanie kredytu refinansowego w Narodowym Banku Polskim.

Bank jest członkiem Zrzeszenia SGB oraz Uczestnikiem Systemu Ochrony SGB. W związku z tym, zarządzanie ryzykiem płynności odbywa się zgodnie z zasadami ustalonymi w Zrzeszeniu i Systemie.

Bank Zrzeszający realizuje następujące zadania:

- 1) prowadzenie rozliczeń pieniężnych Banków Spółdzielczych,
- 2) zabezpieczanie Banków Spółdzielczych przed ryzykiem związanym z zakłóceniami w realizacji rozliczeń międzybankowych,
- 3) zabezpieczanie płynności śróddziennej dla Banków Spółdzielczych,
- 4) prowadzenie rachunków bieżących Banków Spółdzielczych,
- 5) udzielanie kredytów w rachunku bieżącym Bankom Spółdzielczym zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Banku Zrzeszającego,
- 6) gromadzenie nadwyżek środków Banków Spółdzielczych,
- 7) prowadzenie rachunków Minimum Depozytowego,
- 8) utrzymywanie aktywów płynnych stanowiących pokrycie środków Minimum Depozytowego zgodnie z § 11 ust. 3,
- 9) wyznaczanie i utrzymywanie zagregowanego wymogu pokrycia płynności (LCR), zgodnie z wytycznymi zawartymi w § 17 ust. 2,
- 10) pośredniczenie w zakupie przez Banki Spółdzielcze papierów wartościowych w ramach limitów ustalonych przez Spółdzielnię,
- 11) przeprowadzanie „zagregowanych” testów warunków skrajnych i awaryjnych planów płynności,
- 12) wsparcie Banków Spółdzielczych w zakresie narzędzi analitycznych służących pomiarowi ryzyka płynności, w tym wyznaczanie krzywej krańcowego kosztu finansowania.

Jednostka zarządzająca Systemem Ochrony realizuje następujące zadania:

- 1) udzielanie pomocy płynnościowej Uczestnikom, zgodnie z przepisami obowiązującymi w Systemie Ochrony,
- 2) wyznaczanie minimalnego zasobu aktywów płynnych w Systemie Ochrony (m.in. poprzez aktualizację kwoty Minimum Depozytowego),
- 3) ustalanie limitów ryzyka płynności w Systemie Ochrony;
- 4) monitorowanie poziomu płynności Uczestników na zasadzie indywidualnej i zagregowanej,
- 5) prowadzenie wymiany informacji o ryzyku płynności pomiędzy Uczestnikami,
- 6) opracowanie procedur wzorcowych dotyczących zarządzania ryzykiem płynności.

Nadwyżki środków niewykorzystane na działalność kredytową lub nie przeznaczone przez Bank na zakup innych aktywów (w tym aktywów płynnych) gromadzi Bank Zrzeszający.

Bank może w inny sposób zagospodarować nadwyżkę środków tylko za zgodą Banku Zrzeszającego.

Na datę sporządzania niniejszej informacji Bank wykazywał nadwyżkę płynności (rozumianą jako maksymalna kwota środków, o którą mogą zostać zmniejszone aktywa płynne, aby regulacyjne miary płynności nie spadły poniżej wymaganego minimum):

<i>Nazwa nadwyżki</i>	<i>Wartość nadwyżki w tys. zł</i>
LCR ponad minimum – nadwyżka aktywów płynnych	16 770

Wielkość miar płynności oraz wskaźnika LCR przedstawiają się następująco:

<i>Nazwa</i>	<i>Wielkość</i>	<i>Obowiązujący poziom</i>
Nadzorcza miara płynności długoterminowej		100%
Wskaźnik LCR		80%

Urealniona luka płynności dla pierwszych trzech przedziałów z uwzględnieniem pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz skumulowane luki płynności przedstawiają się następująco:

<i>Przedział płynności</i>	<i>do 1 miesiąca</i>	<i>od 1 do 3 miesięcy</i>	<i>od 3 do 6 miesięcy</i>
Luka	23 553	24 500	8 260
Luka skumulowana	8 300	95 159	134 111
Wskaźnik płynności	5,22	3,07	1,35
Wskaźnik płynności skumulowany	1,06	2,23	2,06

Na datę sporządzania niniejszej informacji Bank posiadał możliwość skorzystania z następujących, dodatkowych źródeł finansowania: (wypisać z rejestru alternatywnych źródeł finansowania)

<i>Rodzaj</i>	<i>Kwota</i>	<i>Warunki dostępu</i>
otwarte niewykorzystane limity kredytu w rachunku bieżącym w Banku Zrzeszającym	1000	w ciągu 1 dnia
kredyt z Banku Zrzeszającym	4 611	w ciągu 2 dni
kredyt refinansowy z NBP	5 389	w ciągu 20 dni
pożyczka płynnościowa z Funduszu Pomocowego	57 419	w sytuacji awaryjnej
lokata płynnościowa ze środków Minimum Depozytowego	147 343	w sytuacji awaryjnej

Przyczyny, które mogą spowodować narażenie Banku na ryzyko płynności to:

- niedopasowanie terminów zapadalności aktywów do terminów zapadalności pasywów i istnienie niekorzystnej skumulowanej luki płynności w poszczególnych przedziałach,
- przedterminowe wycofywanie depozytów przez klientów zaburzające prognozy przyływów pieniężnych Banku,
- nadmierna koncentracja depozytów pod względem dużych kontrahentów,
- znaczące zaangażowanie depozytowe osób wewnętrznych Banku,
- konieczność pozyskiwania depozytów po wysokim koszcie w sytuacji nagłego zapotrzebowania na środki,
- wadliwe plany awaryjne płynności nie uwzględniające szokowych zachowań klientów,
- niski stosunek depozytów, w tym depozytów stabilnych do akcji kredytowej Banku,
- niewystarczające fundusze własne do finansowania aktywów strukturalnie niepłynnych,
- ryzyko reputacji.

Bank dywersyfikuje źródła finansowania poprzez:

- ograniczanie depozytów dużych deponentów,
- różne terminy wymagalności depozytów,
- różny charakter depozytów: depozyty terminowe i bieżące,

Bank ogranicza ryzyko płynności poprzez:

- stosowanie limitów ograniczających ryzyko płynności, w tym wewnętrznych limitów systemu ochrony,
- systematyczne testowanie planu awaryjnego płynności zapewniającego niezakłócone prowadzenie działalności w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych,
- lokowanie nadwyżek w aktywa płynne, które mają za zadanie zapewnienie przetrwania w sytuacji skrajnej,

- przystąpienie do Systemu Ochrony SGB, które zapewnia w uzasadnionych przypadkach pomoc płynnościową z Funduszu Pomocowego,
- utrzymywanie Minimum Depozytowego w Banku Zrzeszającym,
- określanie prognoz nadwyżki z uwzględnieniem dodatkowego bufora płynności.

Głównymi pojęciami stosowanymi w procesie mierzenia pozycji płynności i ryzyka płynności są:

- 1) **baza depozytowa** – zobowiązania terminowe i bieżące wobec osób fizycznych oraz innych podmiotów niefinansowych, z wyłączeniem transakcji dotyczących obrotu na hurtowym rynku finansowym,
- 2) **Depozyty ogółem** - baza depozytowa oraz zobowiązania terminowe i bieżące wobec instytucji rządowych lub samorządowych oraz podmiotów finansowych, z wyłączeniem banków;
- 3) **płynność dzienna** – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych na zamknięcie dnia;
- 4) **płynność bieżąca** – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 7 kolejnych dni;
- 5) **płynność krótkoterminowa** – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 30 kolejnych dni;
- 6) **płynność średnioterminowa** – zapewnienie wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 1 miesiąca i do 12 miesięcy;
- 7) **płynność długoterminowa** – monitorowanie możliwości wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 12 miesięcy;
- 8) **bufor płynności** – oszacowana przez Bank wysokość potrzebnych aktywów nieobciążonych, stanowiąca zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w określonym, w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem, „horyzoncie przeżycia”;

Bank wykorzystuje wyniki testów warunków skrajnych do: planowania awaryjnego, wyznaczania poziomu limitów, szacowania kapitału wewnętrznego, zmiany polityki płynnościowej Banku.

Awaryjne plany płynności zostały zintegrowane z testami warunków skrajnych poprzez wykorzystywanie testów warunków skrajnych jako scenariuszy uruchamiających awaryjny plan płynnościowy.

W celu utrzymywania ryzyka płynności na odpowiednim poziomie oraz sprostania zapotrzebowaniu na środki płynne w sytuacjach kryzysowych Bank utrzymuje odpowiednią wielkość aktywów nieobciążonych lub dodatkowych źródeł finansowania, które mogą być natychmiast wykorzystywane przez Bank jako źródło środków płynnych.

W ramach alternatywnych źródeł finansowania Bank wyróżnia:

- 1) sprzedaż wysokopłynnych aktywów (aktywa nieobciążone) lub zaciągnięcie kredytów zabezpieczonych tymi aktywami,
- 2) dodatkowe źródła finansowania w postaci:
 - a) wykorzystania przyznaných linii kredytowych,
 - b) sprzedaży innych aktywów, w tym kredytów,
 - c) pozyskania niezabezpieczonego finansowania z Banku Zrzeszającego,
 - d) pozyskania pożyczki płynnościowej ze Spółdzielni,
 - e) przyrostu depozytów.

Do aktywów nieobciążonych mogą być zaliczane aktywa, które spełniają wszystkie z wymienionych warunków:

- 1) brak obciążeń,
- 2) wysoka jakość kredytowa,
- 3) łatwa zbywalność,
- 4) brak prawnych, regulacyjnych i operacyjnych przeszkód do wykorzystania aktywów w celu pozyskania środków,
- 5) sprzedaż aktywa nie oznacza konieczności podejmowania nadzwyczajnych działań.

Bank utrzymuje aktywa nieobciążone (liczone według wartości bilansowej) na poziomie równym lub wyższym od wyznaczonego bufora płynności.

Z zakresu ryzyka płynności w Banku funkcjonuje system informacji zarządczej, który pozwala Zarządowi i Radzie Nadzorczej na m.in.:

- 1) monitorowanie poziomu ryzyka, w tym przyjętych limitów,
- 2) kontrolę realizacji celów strategicznych w zakresie ryzyka płynności,
- 3) ocenę skutków podejmowanych decyzji,
- 4) podejmowanie odpowiednich działań w celu ograniczania ryzyka.

Raporty z ryzyka płynności dla Zarządu sporządzane są z częstotliwością miesięczną, a dla Rady Nadzorczej z częstotliwością półroczną.

System informacji zarządczej z zakresu ryzyka płynności zawiera m.in. dane na temat:

- 1) struktury źródeł finansowania działalności Banku, ze szczególnym uwzględnieniem depozytów,
- 2) stabilności źródeł finansowania działalności Banku, w tym oceny zagrożeń wynikających z nagłego wycofania depozytów internetowych i mobilnych, a także depozytów dla których Bank stosuje ponadprzeciętne stawki oprocentowania,
- 3) stopnia niedopasowania terminów płatności pozycji bilansowych i pozabilansowych;
- 4) wpływu pozycji pozabilansowych na poziom ryzyka płynności,
- 5) poziomu aktywów nieobciążonych,
- 6) analizy wskaźników płynności,
- 7) wyników testów warunków skrajnych,
- 8) ryzyka związanego z płynnością długoterminową,
- 9) wyników testów warunków skrajnych,
- 10) stopnia przestrzegania limitów.

XIV. Dźwignia finansowa

1. Zestawienie dotyczące uzgodnienia aktywów księgowych i ekspozycji wskaźnika dźwigni

<i>Lp.*</i>	<i>Pozycja</i>	<i>Kwota w tys. zł.</i>
1	Aktywa razem według opublikowanych sprawozdań finansowych	474 376
6	Korekta z tytułu pozycji pozabilansowych (tj. konwersja na kwoty ekwiwalentu kredytowego ekspozycji pozabilansowych)	14 452
7	Inne korekty	398
8	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni	488 817

**) numeracja zgodna z Rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 2016/200 z dnia 15 lutego 2016 roku ustanawiającym standardy techniczne w odniesieniu do ujawniania informacji na temat wskaźnika dźwigni instytucji*

2. Ujawnienie wskaźnika dźwigni

<i>Lp.</i>	<i>Pozycja</i>	<i>Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych (w tys. zł).</i>
Ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych)		
1	Pozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych ale z uwzględnieniem zabezpieczenia)	473 887
2	(Kwoty aktywów odliczane przy ustalaniu kapitału Tier I)	-398
3	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych) (suma wierszy 1 i 2)	473 489
Inne pozycje pozabilansowe		
17	Ekspozycje pozabilansowe wyrażone wartością nominalną brutto	29 780
18	(Korekty z tytułu konwersji na kwoty ekwiwalentu kredytowego)	14 452
19	Inne ekspozycje pozabilansowe (suma wierszy 17-18)	15 328
Kapitał i miara ekspozycji całkowitej		
20	Kapitał Tier I	33 269
21	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni (suma wierszy 3, 11, 16, 19, EU-19a, EU-19b)	488 817
Wskaźnik dźwigni		
22	Wskaźnik dźwigni	6,81

3. Podział ekspozycji bilansowych (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych)

<i>Lp.</i>	<i>Pozycja</i>	<i>Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych (w tys. zł).</i>
EU-1	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych) w tym:	473 887
EU-2	Ekspozycje zaliczane do portfela handlowego	0,00
EU-3	Ekspozycje zaliczane do portfela bankowego w tym:	473 887
EU-5	Ekspozycje traktowane jako ekspozycje wobec państwa	1 058
EU-6	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych, wielostronnych banków rozwoju, organizacji międzynarodowych i podmiotów sektora publicznego których nie traktuje się jak państwa	12 764
EU-7	Instytucje	190 014
EU-8	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	59 919
EU-9	Ekspozycje detaliczne	169 572
EU-10	Przedsiębiorstwa	23 325
EU-11	Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	39
EU-12	Pozostałe ekspozycje (np. kapitałowe, sekurytyzacyjne i inne aktywa nie generujące zobowiązania kredytowego)	17 196

4. Informacje jakościowe

1	Opis procedur stosowanych w celu zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej	Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej Bank klasyfikuje do ryzyk nieistotnych; zarządzanie tym rodzajem ryzyka odbywa się w ramach ryzyka kapitałowego – w oparciu o zatwierdzoną w Banku Strategię zarządzania i planowania kapitałowego. Takie podejście wynika z faktu, że Bank do obliczania aktywów ważonych ryzykiem stosuje metodę standardową (co ogranicza
---	--	---

		nadmierną możliwość wykorzystywania niższych wag ryzyka). W związku z tym zachowanie odpowiednich współczynników kapitałowych, powoduje, że wskaźnik dźwigni utrzymuje się również na bezpiecznym poziomie.
2	<i>Opis czynników które miały wpływ na wskaźnik dźwigni w okresie którego dotyczy ujawniony wskaźnik dźwigni</i>	Czynniki, które wywarły wpływ na wielkość współczynnika dźwigni to głównie wzrost kapitału Tier 1 oraz aktywów i udzielonych zobowiązań pozabilansowych.

XV. Kontrola wewnętrzna

Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej są zorganizowane na trzech, niezależnych i wzajemnie uzupełniających się liniach obrony (poziomach).

1. Na pierwszą linię obrony składa się operacyjne zarządzanie ryzykiem powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank.
2. Na drugą linię obrony składa się:
 - 1) zarządzanie ryzykiem przez pracowników Zespołu Analiz i Ryzyka,
 - 2) komórka do spraw zgodności – w Banku tą rolę pełni Stanowisko ds. Zgodności,
 - 3) niezależne Stanowisko Kontroli Wewnętrznej,
 - 4) Administrator Bezpieczeństwa Informacji,
3. Trzecią linię obrony stanowi audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielczy System Ochrony SGB.
4. Na wszystkich trzech poziomach, w ramach systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, pracownicy Banku w ramach realizowanych czynności odpowiednio stosują mechanizmy kontrolne lub niezależnie monitorują (poziomo lub pionowo) przestrzeganie mechanizmów kontrolnych.

Poszczególne linie obrony, w ramach systemu kontroli wewnętrznej są odpowiedzialne za:

1. Pierwsza linia obrony:
 - 1) projektowanie mechanizmów kontrolnych pierwszej linii,
 - 2) zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w szczególności w procesach biznesowych funkcjonujących w Banku oraz zgodności postępowania jednostej, komórek organizacyjnych, pracowników pierwszej linii z regulacjami wewnętrznymi Banku, w tym za weryfikację bieżącą oraz testowanie przestrzegania przyjętych mechanizmów kontrolnych,
 - 3) raportowanie nieprawidłowości znaczących i krytycznych do odpowiednich komórek drugiej linii obrony.
2. Druga linia obrony:
 - 4) monitorowanie w postaci weryfikacji bieżącej przyjętych mechanizmów kontrolnych,
 - 5) przeprowadzanie pionowych testów przestrzegania mechanizmów kontrolnych,
 - 6) ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych,
 - 7) matrycę funkcji kontroli,
 - 8) prowadzenie rejestru nieprawidłowości znaczących i krytycznych,
 - 9) raportowanie znaczących i krytycznych nieprawidłowości.
3. Trzecia linia obrony odpowiedzialna jest za badanie oraz ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontroli i niezależnego monitorowania ich przestrzegania odpowiednio w ramach pierwszej i drugiej linii obrony, zarówno w odniesieniu do systemu zarządzania ryzykiem, jak i systemu kontroli wewnętrznej.

1. W Banku zapewniona jest niezależność monitorowania pionowego poprzez jednoznaczne wyodrębnienie linii obrony oraz niezależność monitorowania poziomego poprzez rozdzielanie zadań dotyczących stosowania danego mechanizmu kontrolnego i niezależnego monitorowania jego przestrzegania w ramach danej linii.
2. Za monitorowanie poziome (weryfikacja bieżąca, testowanie) w ramach danej linii odpowiedzialni są wyznaczeni pracownicy, w tym kierownicy jednostek/komórek organizacyjnych.
3. Za monitorowanie pionowe pierwszej linii obrony przez drugą linię obrony odpowiada Stanowisko ds. Zgodności, Stanowisko Kontroli Wewnętrznej i Administrator Bezpieczeństwa Informacji.

XVI. Aktywa obciążone/nieobciążone

Aktywa		<i>Wartość bilansowa aktywów obciążonych</i>	<i>Wartość godziwa aktywów obciążonych</i>	<i>Wartość bilansowa aktywów wolnych od obciążeń</i>	<i>Wartość godziwa aktywów wolnych od obciążeń</i>
		010	040	060	090
010	Aktywa Banku				
030	Instrumenty kapitałowe	0	0	0	0
040	Dłużne papiery wartościowe	0	0	0	0
120	Inne aktywa	0		0	
Zabezpieczenia otrzymane					
		<i>Wartość godziwa obciążonych zabezpieczeń otrzymanych lub wyemitowanych własnych dłużnych wartościowych papierów</i>	<i>Wartość godziwa zabezpieczeń otrzymanych lub wyemitowanych własnych dłużnych papierów wartościowych dostępnych dla celów obciążenia</i>		
		010	040		
130	Zabezpieczenia otrzymane przez Bank	0	0		
150	Instrumenty kapitałowe	0	0		
160	Dłużne papiery wartościowe	0	0		
230	Inne zabezpieczenia otrzymane	0	0		
240	Wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe inne niż obligacje zabezpieczone lub papiery typu ABS	0	0		
Aktywa obciążone/zabezpieczenia otrzymane i powiązane zobowiązania					
		<i>Odpowiadające zobowiązania, zobowiązania warunkowe i udzielone pożyczki papierów wartościowych</i>	<i>Aktywa, zabezpieczenia otrzymane i wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe inne niż obciążone obligacje zabezpieczone i papiery typu ABS</i>		
		010	030		
010	Wartość bilansowa wybranych zobowiązań finansowych	1 000	1 000		
Informacje o istotności obciążeń jeśli uznano za istotne					

